

POUCZENIE

Pokrzywdzonym w postępowaniu karnym jest osoba fizyczna lub prawna, której dobro zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo (art. 49 § 1 k.p.k.). Za pokrzywdzonego małoletniego, całkowicie albo częściowo ubezwłasnowolnionego bądź nieporadnego jego prawa może wykonywać jego przedstawiciel lub opiekun (art. 51 k.p.k.). Prawa zmarłego pokrzywdzonego może wykonywać osoba najbliższa lub pozostająca na jego utrzymaniu (art. 52 k.p.k.).

1. Pokrzywdzony ma prawo uczestniczenia w rozprawie, jeżeli się stawi (art. 384 § 2 k.p.k.). Uznając to za celowe sąd może zobowiązać pokrzywdzonego do obecności na rozprawie lub jej części (art. 384 § 3 k.p.k.).
2. Niestawiennictwo prawidłowo powiadomionego pokrzywdzonego nie tamuje toku sprawy. W przypadku zarządzenia przerwy w rozprawie osoby uprawnione do stawiennictwa nie muszą być zawiadamiane o nowym terminie, nawet jeśli nie uczestniczyły w rozprawie przerwanej (art. 402 § 1 zd. trzecie k.p.k.).
3. Usprawiedliwienie niestawiennictwa z powodu choroby wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie, wystawionego przez lekarza sądowego (art. 117 § 2a k.p.k.). Informacje o miejscach, dniach i godzinach przyjęć lekarzy sądowych, wraz z ich imieniem i nazwiskiem oraz numerem telefonu, wywiesza się na tablicach w siedzibach sądów, prokuratur, komend i komisariatów Policji, innych organów uprawnionych do prowadzenia dochodzeń, okręgowej rady adwokackiej i rady okręgowej izby radców prawnych, położonych w obszarze właściwości danego sądu okręgowego, a także w miejscach wykonywania zawodu lekarza przez lekarzy sądowych (art. 8 ust. 1 ustawy o lekarzu sądowym).
4. Jeżeli akt oskarżenia wniósł oskarżyciel publiczny, pokrzywdzony może aż do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej złożyć oświadczenie, że będzie działał w charakterze oskarżyciela posiłkowego (art. 54 § 1 k.p.k.). Tylko wówczas przysługują mu prawa strony, w tym prawo zaskarżania wydawanych orzeczeń (art. 425 § 1 k.p.k.). Jeżeli prokurator wniósł wniosek o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzania rozprawy, postępowanie może zakończyć się wydaniem wyroku na posiedzeniu, przed którego terminem pokrzywdzony, który chce działać w charakterze oskarżyciela posiłkowego, winien złożyć oświadczenie, o którym mowa w art. 54 § 1 k.p.k.
5. Sąd lub referendarz sądowy może z inicjatywy lub za zgodą oskarżonego i pokrzywdzonego skierować sprawę do instytucji lub osoby do tego uprawnionej w celu przeprowadzenia postępowania mediacyjnego między pokrzywdzonym i oskarżonym. Udział oskarżonego i pokrzywdzonego w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny. Zgodę na uczestniczenie w postępowaniu mediacyjnym można cofnąć aż do zakończenia postępowania mediacyjnego. Mediatorowi udostępnia się akta sprawy w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego. Postępowanie mediacyjne prowadzi się w sposób bezstronny i poufny (art. 23a § 1, 4, 5 i 7 k.p.k.). Mediator nie może zostać przesłuchany jako świadek co do faktów, o których dowiedział się od oskarżonego lub pokrzywdzonego prowadząc postępowanie mediacyjne, z wyłączeniem informacji o przestępstwach, o których mowa w art. 118, 118a, 120-124, 127, 128, 130, 134, 140, 148, 163, 166, 189, 252 k.k. lub przestępstwa o charakterze terrorystycznym (art. 178a k.p.k.).

6. Pokrzywdzony może aż do zamknięcia przewodu sądowego na rozprawie głównej złożyć wniosek, o którym mowa w art. 46 § 1 Kodeksu karnego (art. 49a k.p.k.).
7. Pokrzywdzony będący obywatelem polskim lub obywatelem innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej może się ubiegać o państwową kompensatę na zasadach określonych w ustawie z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych (Dz.U. z 2016r. poz. 325).
8. Pokrzywdzony i jego najbliżsi mogą otrzymać bezpłatną pomoc medyczną, psychologiczną, rehabilitacyjną, prawną oraz materialną w Sieci Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przepęstwem (art. 43 § 8 pkt 1 k.k.w.).
9. Stronom, ich pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta sprawy sądowej i daje możliwość sporządzenia z nich odpisów. Na wniosek stron wydaje się odpłatnie kopie dokumentów z akt sprawy. Od kopii wykonanej samodzielnie nie pobiera się opłaty. Prezes sądu lub referendarz sądowy może w razie uzasadnionej potrzeby zarządzić wydanie odpłatnie uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy. Jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo ujawnienia informacji niejawnych o klauzuli tajności "tajne" lub "ściśle tajne", przeglądanie akt, sporządzanie odpisów i kopii odbywa się z zachowaniem rygorów określonych przez prezesa sądu lub sąd, a uwierzytelnionych odpisów i kopii nie wydaje się, chyba że ustawa stanowi inaczej. Wysokość opłaty za wydanie kopii dokumentów oraz uwierzytelnionych odpisów z akt sprawy określa Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia, mając na uwadze koszt wykonania takich kopii i odpisów (art. 156 § 1 zd. 1, § 1a, § 2 zd. 1, 2 i 4, § 3, 4 i 6 k.p.k.).
10. Usprawiedliwienie niestawiennictwa z powodu choroby wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie, wystawionego przez lekarza sądowego (art. 117 § 2a k.p.k.). Informacje o miejscach, dniach i godzinach przyjęć lekarzy sądowych, wraz z ich imieniem i nazwiskiem oraz numerem telefonu, wywiesza się na tablicach w siedzibach sądów, prokuratur, komend i komisariatów Policji, innych organów uprawnionych do prowadzenia dochodzeń, okręgowej rady adwokackiej i rady okręgowej izby radców prawnych, położonych w obszarze właściwości danego sądu okręgowego, a także w miejscach wykonywania zawodu lekarza przez lekarzy sądowych (art. 8 ust. 1 ustawy o lekarzu sądowym).
11. Strona inna niż oskarżony może spośród adwokatów lub radców prawnych ustanowić pełnomocnika (art. 87 § 1 k.p.k.). Na wniosek strony innej niż oskarżony, która nie ma pełnomocnika z wyboru, jeżeli w sposób należyty wykaże, że nie jest w stanie ponieść kosztów reprezentacji procesowej bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny, prezes sądu lub referendarz sądowy wyznacza w postępowaniu sądowym pełnomocnika z urzędu (art. 78 § 1 k.p.k. w zw. z art. 88 k.p.k.). Ponowne wyznaczenie pełnomocnika w tym trybie, dopuszczalne jest jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach. Sąd może cofnąć wyznaczenie pełnomocnika, jeżeli okaże się, że nie istnieją okoliczności na podstawie których go wyznaczono (art. 78 § 2 k.p.k. w zw. z art. 88 k.p.k.).
12. Pokrzywdzonemu przysługuje prawo do bezpłatnej pomocy tłumacza przy przesłuchaniu lub zapoznaniu się z treścią dowodu, jeżeli pokrzywdzony nie włada językiem polskim, a także – w razie potrzeby, jeżeli jest on głuchy lub niemy (art. 204 § 1 i 2 k.p.k.).
13. Pokrzywdzony obowiązany jest poddać się oględzinom i badaniom niepołączonym z zabiegiem chirurgicznym lub obserwacją w zakładzie leczniczym, jeżeli od stanu jego zdrowia zależy karalność czynu (art. 192 § 1 k.p.k.).
14. Pokrzywdzony ma prawo do złożenia wniosku o otrzymanie informacji o zarzutach wobec oskarżonego oraz o dacie i miejscu rozprawy albo posiedzenia sądu, podczas którego może dojść do umorzenia postępowania, warunkowego umorzenia

postępowania albo skazania oskarżonego bez przeprowadzania rozprawy (art. 337a k.p.k.). Oskarżony, któremu zarzucono przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, może do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej, złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzania postępowania dowodowego. Uwzględnienie wniosku oskarżonego o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, jest możliwe tylko wówczas, gdy nie sprzeciwi się temu prokurator, a także pokrzywdzony, należycie powiadomiony o terminie rozprawy (art. 387 § 2 k.p.k.).

15. W terminie zawitym 7 (siedmiu) dni od daty ogłoszenia, a gdy ustawa przewiduje doręczenie wyroku, od daty jego doręczenia, strona może złożyć wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Sporządzenie uzasadnienia z urzędu nie zwalnia strony od złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia. Wniosek składa się na piśmie. Wniosek powinien zawierać: oznaczenie organu, do którego jest skierowany, oraz sprawy, której dotyczy; oznaczenie oraz adres wnoszącego pismo; treść wniosku; datę i podpis składającego pismo (za osobę, która nie może się podpisać, pismo podpisuje osoba przez nią upoważniona, ze wskazaniem przyczyny złożenia swego podpisu). We wniosku należy wskazać, czy dotyczy całości wyroku czy też niektórych czynów, których popełnienie oskarżyciel zarzucił oskarżonemu/oskarżonej, bądź też jedynie rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu (art. 119 k.p.k. i art. 422 § 1 i 2 zd. 1 k.p.k.).
16. Czynność procesowa dokonana po upływie terminu zawitego jest bezskuteczna (art. 122 § 1 k.p.k.). Do biegu terminu nie wlicza się dnia, od którego liczy się dany termin. Jeżeli koniec terminu przypada na dzień uznany przez ustawę za dzień wolny od pracy, czynność można wykonać następnego dnia (art. 123 § 1 i 3 k.p.k.). Termin jest zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało nadane w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej, w polskim urzędzie konsularnym lub złożone przez żołnierza w dowództwie jednostki wojskowej albo przez osobę pozbawioną wolności w administracji odpowiedniego zakładu, a przez członka załogi polskiego statku morskiego – kapitanowi statku (art. 124 k.p.k.). Jeżeli niedotrzymanie terminu zawitego nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych, strona w zawitym terminie 7 (siedmiu) dni od daty ustania przeszkody może zgłosić wniosek o przywrócenie terminu, dopełniając jednocześnie czynności, która miała być w terminie wykonana (art. 126 § 1 k.p.k.).
17. Strona przebywająca za granicą, ma obowiązek wskazać adresata dla doręczeń w kraju; w razie nieuczynienia tego pismo wysłane na ostatnio znany adres w kraju albo, jeżeli adresu tego nie ma, załączone do akt sprawy uważa się za doręczone (art. 138 k.p.k.). Jeżeli strona, nie podając nowego adresu, zmienia miejsce zamieszkania lub nie przebywa pod wskazanym przez siebie adresem, w tym także z powodu pozbawienia wolności w innej sprawie, pismo wysłane pod tym adresem uważa się za doręczone (art. 139 § 1 k.p.k.).
18. Sąd lub prokurator niezwłocznie zawiadamia pokrzywdzonego o uchyleniu, nieprzedłużeniu lub zmianie tymczasowego aresztowania na inny środek zapobiegawczy, jak również o ucieczce oskarżonego z aresztu śledczego, chyba że pokrzywdzony oświadczy, że z takiego uprawnienia rezygnuje (art. 253 § 3 k.p.k.).
19. Jeżeli sprawcy zakazano zbliżania się lub kontaktowania się z pokrzywdzonym zakaz ten na wniosek pokrzywdzonego może być wykonywany także w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej na podstawie europejskiego nakazu ochrony (art. 611w – art.611wc k.p.k.).